

Kammarkollegiet

Revisionsrapport – Översiktlig granskning av delårsrapport 2016

Riksrevisionen har översiktligt granskat Kammarkollegiets delårsrapport, daterad 2016-08-15, för perioden den 1 januari – 30 juni 2016. Syftet har varit att bedöma om det i den översiktliga granskningen framkommit något som tyder på att delårsrapporten inte uppfyller kraven enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under den översiktliga granskningen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Iakttagelserna har dock inte påverkat utformningen av slutsatsen i revisors rapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2016-10-13 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Redovisning av statligt innehav

Inledning

De iakttagelser som har framkommit berör balansposten Andelar i hel- och delägda företag som redovisas till 326 miljarder kronor i Kammarkollegiets delårsrapport.

Kammarkollegiet har sedan 2009 redovisningsansvar för statens innehav i hel- och delägda företag. Kammarkollegiet tog över redovisningsansvaret från Regeringskansliet, som dock fortsatt har förvaltningsansvaret för innehaven.

I enlighet med 5 kap 7 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) tillämpas kapitalandelsmetoden vid värdering av aktier och andelar i hel- och delägda företag. Syftet med kapitalandelsmetoden är att värdet på ett innehav löpande justeras för att reflektera ägarföretagets andel av investeringsobjektets nettotillgångar.

Ekonomistyrningsverket anger¹ att en av fördelarna med att använda kapitalandelsmetoden, istället för värdering till anskaffningsvärde, är att myndighetens bokförda värde av ett innehav på ett bättre sätt följer utvecklingen av det bakomliggande värdet av andelarna.

Vid tillämpningen av kapitalandelsmetoden ska investeringsobjektets senast tillgängliga redovisning användas (5 kap 7 § FÅB). Ekonomistyrningsverket har dock medgett ett undantag² för Kammarkollegiet från gällande föreskrifter. Undantaget innebär att investeringsobjektets redovisning får användas med ett kvartals eftersläpning; Kammarkollegiets värdering vid årsbokslutet sker därmed baserat på redovisningen från investeringsobjektets tredje kvartal och motsvarande tillämpas första kvartalet vid Kammarkollegiets delårsrapportering. En förutsättning för undantaget är att Kammarkollegiet bevakar och redovisar information av väsentlig betydelse som inträffar under investeringsobjektets efterföljande kvartal.

Kammarkollegiets värdering och redovisning av statens stamaktier i SAS

Ett av de innehav som Kammarkollegiet har redovisningsansvar för är statens innehav av 70,5 miljoner stamaktier i SAS AB. SAS AB är ett börsnoterat bolag men värderas precis som övriga innehav med kapitalandelsmetoden i Kammarkollegiets redovisning.

I samband med delårsgranskningen har Riksrevisionen uppmärksammat att Kammarkollegiets värdering av SAS inte har tagit hänsyn till de förändringar i SAS nettotillgångar som uppstod i samband med emissionen av 7 miljoner preferensaktier under räkenskapsåret 2013/2014.

SAS preferensaktieägare har enligt bolagsordningen rätt till sin andel av det egna kapitalet innan utskiftning sker till stamaktieägarna. Detta innebär att Kammarkollegiet, vid sin värdering av statens stamaktier, först måste exkludera den del av SAS egna kapital som är hänförligt till preferensaktieägarna. Preferensaktieägarnas andel av det egna kapitalet beräknas som 120 procent av teckningskursen fram till 2018, och därefter som 105 procent av teckningskursen.

Redovisat värde i Kammarkollegiet för SAS uppgår per 2016-06-30 till 1 001 miljoner kronor. Skulle preferensaktieägarnas andel, beräknat till lösenbeloppet vid tidpunkten för delårsrapporten, ha exkluderats vid värderingen så skulle Kammarkollegiets bokförda värde av innehavet i SAS uppgå till 102 miljoner kronor. Detta innebär följaktligen att

¹ Handledning Andelar i hel- och delägda företag – tillämpning av kapitalandelsmetoden, ESV 2015:27

² ESV Dnr 49-1165/2010

statens innehav i SAS enligt kapitalandelsmetoden är övervärderat med 899 miljoner kronor.

Uppföljning och redovisning av information av väsentlig betydelse i efterföljande kvartal

Kammarkollegiets undantag från 5 kap 7 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag tillåter att värdering av statens innehav sker med ett kvartals eftersläpning. Undantaget friställer dock inte Kammarkollegiet från ansvaret att bevaka och redovisa värdeförändringar för investeringsobjektets efterföljande kvartal, eftersom information av väsentlig betydelse ska redovisas i Kammarkollegiets finansiella rapporter.

Riksrevisionen anser att ansvaret för bevakning av information av väsentlig betydelse ställer höga krav på att rutiner och riktlinjer finns implementerade som stödjer den processen. Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan Kammarkollegiet och Regeringskansliet är tydlig i detta avseende, och att en gemensam definition fastställs avseende vad som utgör information av väsentlig betydelse. Koordinering med Regeringskansliet och gemensamma definitioner är inte enbart viktigt vid värdering av ett enskilt år eller innehav, utan också för att värderingen och bedömningen av efterföljande händelser ska kunna genomföras på ett likvärdigt sätt över en längre tid.

Riksrevisionens iakttagelser från delårsgranskningen visar på att tillräckliga och ändamålsenliga rutiner och processer saknas för att på ett konsekvent sätt kunna utföra uppföljningen av händelser i investeringsobjektets efterföljande kvartal. Den uppföljning som genomförs dokumenteras inte heller i tillräcklig utsträckning för att möjliggöra en tillfredsställande kvalitetssäkring.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar att Kammarkollegiet tillser att rutiner finns för att säkerställa korrekt bokfört värde på samtliga innehav. Riksrevisionen rekommenderar även att en genomgång av samtliga innehav sker inför delårs- och årsbokslut för att säkerställa att avvikelser i tillämpningen av kapitalandelsmetoden inte föreligger.

Riksrevisionen rekommenderar vidare att Kammarkollegiet stärker sina rutiner och dokumentation kring bevakning av händelser i investeringsobjektets efterföljande kvartal. Rutinerna bör utformas på ett sådant sätt som möjliggör kvalitetssäkring samt att bedömningar kan genomföras på ett likvärdigt sätt över tid.

Ansvarig revisor Jesper Fagerberg har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Hanna Embring har varit föredragande

Jesper Fagerberg

Hanna Embring

Kopia för kännedom:

Regeringen

Finansdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen